

Nunat inoqqaavisa isummersoqatigiinnerat - Issittumi inuussutissaqarniarneq

Apeqquut aallarniutaasoq: Nunat eqqaamioriit akornanni nunarsuarmilu tamarmi inuussutissaqarniarnermut Kalaallit Nunaat qanoq iluaqutaava, tamatumunngalu siunissami suut aporfiuppat?

Dato: 26-01-2023
Sags nr.: 2022 - 25515
Akt. nr.: 22340457
Postboks 269
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 55
E-mail: apn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Issittumi Inuussutissaqarniarneq pillugu Isummersoqatigiinnissamik matuminnga aaqqissuisut qamannga pisumik qutsavigaakka.

Issittumi inuussutissaqarniarnerup isiginiarneqalersimanagera assorsuaq qujamasuutigaa, uagummi nammineq pisuussutitsinnik isumalluuteqartuuvugut, kiisalu imarmiunik nunanut allanut nioqquteqarnermik nappateqartuuvugut.

Nunalerineq allatigullu suliffissuaqarneq Nunatsinni killeqaqimmata inuiaqatigiisugut aalisakkanik uumasunillu nunanut allanut naleqqiulluta anneroqisumik isumalluuteqartuuvugut. Aalisakkat miluumasullu imarmiut nerisaraavut inuussutissaqarniarnitsinnilu toqqammavigalutigit. Erseqqissarneqartariaqarpoq pingaartumik miluumasut imarmiut inuussutissaqarniarneq imminullu pilersorneq eqqarsaatigalugu inuiaqatigiinnut assorsuaq pingaaruteqarmata. Miluumasut imarmiut pinngitsoorsinnaanngilavut, nerisaraavut, kinaassutsitsinnut kulturitsinnullu tunngaveqarput kiisalu aalisarnermik aalisakkanillu tunisassiornermit isertitanut tapertaalluatuullutik.

Kalaallit Nunaanni naalakkersuisuni aavernik, nannunik, qulalukkanik, tuttunik umimmannillu pisassiisarpugut ilaqutariit taamaallutik imminnut kalaaliminernik pilersorsinnaaqullugit nunaqqatigiillu akornanni nutaartugassanik pisisarneq periarfissaqartikkumallugu. Aammattaaq Arfanniarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuarmit - IWC, ukiumoortumik angisuunik arfattassinneqartarpugut, taakkulu ukiumut neqinik 570 tonsinik pissarsiaqaataasinnaasarpugut. Taakku saniatigut allanik imarmiunik miluumasoaqarpoq, soorlu aataat natsersuit, natsiit, ussui imartatsinniittarput, taakkulu inoqarfinni ataasiakkaani nunallu immikkoortuini inuussutissaqarniarnermut assorsuaq ilapittuutaasarpugut.

Kalaallit Nunaata isertitai aalisakkanik qalerualinnillu avammut niuernermit pisarpugut. 2021-imi avammut tunisat nalingisa 98%-ii aalisakkanik tunisassianeersuupput. Kalaallit Nunaata 2021-mi avammut tunisaasa suussusii qiviassagaani tassaapput raajat, qalerallit kiisalu saarulliit, taakkulu Kalaallit Nunaata avammut tunisaasa tamarmiusut 82%-iinik naleqarput (2020-imi 80%-imiissimapput).

Siusinnerusukkut erseqqissartarsimavara Kalaallit Nunaanni namminersorniassagutta pisuussutit pissarsiarisinnaasatta tamakkiisumik iluaqutigineqarnissaat avaqqussinnaannginnatsigu. Tunisassiassat suulluunniit sapinngisamik annerpaamik iluaqutiginiartariaqarput atorluarneqartariaqarlutillu taamaaliornitsigullu kitaamiut nerisassaataanik eqqussuinerput killilersimaarsinnaassavarpugut, taamalu CO₂-mik aniatitsinerup killilersimaarneqarneranut peqataasinnaanngussalluta. Nammineq pisuussutitsinnik annerusumik atorluannikkut tunisassiornikkullu nappaatit inuusaatsimik

nutaaliaasumik aallaavillit Nunatsinni takussaanerulersimasut
killilersimaarsinnaassavavut.

Kalaalimerngit nerisartakkavut nakorsanit ilisimatuunillu allanit
misissuiffigineqartarsimapput. Ilisimatuunillu Inunnut kaammattuutigineqarpoq
qangaanilli nerisartakkatik unitsissangikkaat inuussutissanit suliffissuarnit sulianit
eqqussukkaniillu peqqinnarnerummata.

Aammattaaq Nunat inoqqaavisa Pisinnaatitaaffiik unioqqutitsisoqartarneranik aalisartut
piniartullu eqqasuuteqartartut paasisinnaalluarakkit matumuuna ersersikkumavara,
pingaartumik aningaasarsiornikkut inooqatigiinnikkullu ineriartorneq eqqarsaatigalugu.
Puisinniarnermik inuussutissarsiuteqarneq imaaliillaannarluni
innarlerneqarsinnaasarpog. Puisinniarneq suli tapiiffigisarniarlugu Naalakkersuisut
aalajangersimapput taamaalillutik puisinniartartut pisaminnit suli
isertitaqarsinnaaqullugit naak nunarsuatsinni puisit amiinik nioqquteqarneq
aserorneqarsimagaluartoq. Puisit Kalaallit Nunaanni tamarmi napaniarnermut
pingaaruteqaqaat nutaamik neqissaqaatigisaratsigit ukiumullu peqqumaasiasaratsigit.
Tunisassianik Puisineersunik Niuerneq pillugu EU-p Malittarisassaani Inuit
eqqugaannginnissaannik aalajangersakkat siunertamissut sunniuteqarsimanngitsut
paasinarsivoq.

Isummat tunngaviusut qassinnguit silarsuarmioqatitta ilaanni puigortagaat
assersuutigeriarlakka:

- Aningaasarsiornikkut, Inooqatigiinnikkut Kulturikkullu Pisinnaatitaaffiit pillugit Nunat
tamalaat Isumaqaatigiissutaat 1966-imeersoq. Tassuuna oqaatigineqarpoq inuiaat
tamarmik pinngortitami pisuussutiminnik naapertuuttumik atuisinnaatitaassasut,
kiisalu inuiaat kikkulluunniit napaniutiminnik arsaarneqassanngitsut.
- 1992-imi Nunarsuarmioqatigiit Ataatsimeersuarnerannit Riomit Nalunaarummi
oqaatigineqarpoq nunat namminneq oqartussaaffigisaasa avataanniit nunat
nioqqutissanik eqqussuisuusut illuinnaasiorlutik avatangiisitigut ajornartorsiutit
qanoq iliuuseqarfiginiarlugit aalajangersaasarnissaat
pinngitsoorniarneqartariaqarmat. Ukiut 30-it ingerlareersimagaluartut pissutsit suli
allanngorsimanngillat.
- Pingajussaattut WTO eqqaarusuppara. Nunat ilaat kiisalu EU aammalu Tuluit
Nunaat puisit amiinik miluumasuniillu imarmiunit allanit nioqqutissanik
inerteqquteqarput naak uumasut pineqartut navianartorsiortitaanngikkaluartut,
tamannalu WTO-p siunertaanut erseqqivissumik akerliuvoq, naak Inuit
Eqqugaannginnissaat ilaagaluartoq.
- Naalagaaffiit Peqatigiit Piujuartitsillu Ineriartortitsineq pillugu Anguniagaasa
aappaat "Kanneq unitsilli", matumunnga attuumassuteqarluinnarpoq. Sumiiffiit
ilaanni miluumasut imarmiut inuussutissat amigaatigineqartut ilarpassuunik
pissarsiviusinnaagaluarpot. Miluumasut imarmiut proteineqarput pingaarutilinnillu
allanik inuussutissartaqarlutik. Aamma mamartortugaliarineqartaramik ilaqutariinnit
inuulluaataasarpot.

Aporfik annerpaaq takusinnaasara tassaavoq miluumasut imarmiut
inuussutissaqarniarnermi pingaaruteqassusiannik oqariatuutigisartakkavut
isiginiarneqartanngimmata, tusaaniarneqartannginnatta, allaat matumanisut

isummersoqatigiittoqartaraluaaraangalluunniit. Nunani suliffissuaqarfiusuni aalajangiinerit amerlaqisut misigissutsinik tunngaveqartarput pissusiviusunik aallaaveqaratik.

Neriuppunga maani Nuummi ataatsimiinnerput silarsuarmut avatitsinniittumut kiinnertarnitsinni ataatsimoornermut nutaamik nukissamik pissarsiviussasoq, tassami silarsuarmioqativut assut pingaarutilimmik puigugaqarsimapput, tassalu miluumasut imarmiut inuussutissaalluarmata, kulturikkut kingornussaqaarfiummata kiisalu Issittumi inuussutissaqarniarnermut assut iluaqutaammata, kiisalu nunarsuatsinni nunani ineriartorfiusuni ilaqtariippassuit perlerumanatik ullut tamaasa ilungersortariaqarfiini inuussutaalluarsinnaagaluarmata, niuernikkut killilersugaanngikkaluarpata.

Tamassi isummersoqatigiilluarnissassinnik kissaappassi.

Qujanaq - Thank you.

Karl Tobiassen

Aalisarnermut, Piniarnermullu Naalakkersuisoq

Minister for Fisheries and Hunting